

ПЛАТФОРМА 4

«ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ»

УДК 330.675

Дробязко А. О., к.е.н., завідувач відділу фінансів
ДННУ «Академія фінансового управління»

СУЧАСНІ ТРЕНДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ

У двадцять першому сторіччі основним джерелом економічного успіху країни стає не багатство природних ресурсів, не дешева робоча сила і, навіть, не фінанси, а сукупність знань, їх конкурентне використання в наукових інноваціях промислово-економічної системи країни. У розвинених країнах на професії, в яких в основному використовується інтелектуальний труд, приходиться основний приріст зайнятості: 85% у США, 89% у Великобританії, 90% у Японії [1]. Ці процеси призвели до створення міжнародного ринку науково-технічних знань, де доля високорозвинених країн складає 80-90% всієї високотехнологічної продукції, а доля США – 39%.

Компанії із сфери високих технологій є світовими лідерами 100 самих дорогих брендів світу (Apple, Microsoft, Google, IBM) [2-3]. Інформаційна епоха створила новий тип корпорацій, матеріальні активи яких, у порівнянні є мізерними. Аналіз співвідношення ринкової і балансової вартості провідних компаній світу 2014 -2015 року засвідчує що компанії в сфері виробництва високотехнологічної апаратури, програмного забезпечення і обчислювальної техніки, фармацевтики і біотехнологій, в сфері обслуговування роздрібною торгівлі, сама там, де широко використовуються складові інтелектуального капіталу є підприємства які мають власні патенти, ліцензії, ноу-хау та інноваційні технології, корпоративну культуру, торгові марки та інше. В сучасному світі саме інтелектуальні ресурси задають тренд інноваційного розвитку як на загальнонаціональному рівні, так і на регіональному.

Дослідження показали, що в країнах ЄС підприємства, які не використовують інтелектуальний капітал отримують у середньому 14% прибутку, ті які його використовують фрагментарно – 39%, а ті підприємства, де інтелектуальний капітал є основою стратегії розвитку мають 61% прибутку [4].

За даними Світового банку, 85% сукупних світових інвестицій в науку вкладають країни – члени ОЕСР, 11% – Індія, Китай, Бразилія і нові технологічно розвинені країни, і тільки 4% інші країни, до яких належить і Україна. По даним ЮНЕСКО, в 20 країнах, де працюють 95% вчених, доход на душу населення щорічно зростає на 200 доларів США, а інших країнах, де працює 5% вчених – приріст складає всього 10 доларів на рік [5].

В останні роки, хоча з початком військової російської агресії ситуація почала виправлятися, доля державних витрат на науку в Україні знаходиться на рівні 0,22% від ВВП. Україна зовсім недавно по своєму науковому потенціалу і традиціями входила у першу двадцятку у світі: 2000 г. – 1,36% від ВВП, 2010 г. – 0,95%, 2013 г. – 0,81%, 2017 г. – 0,22%. В той же час, за даними Євростату, цей показник для ЄС складав 2,0%, або 360 млрд. доларов США [6]. Світовими лідерами по долі витрат на НДОКР в ВВП є наступні країни: Ізраїль – 5,0%; Швеція – 4,6%; Фінляндія – 3,4%; Японія – 3,1%; Південна Корея і Ісландія – по 3%; США – 2,8%; Швейцарія – 2,6%; Німеччина – 2,5% [7].

На початку тисячоріччя за чисельність наукових робітників, що зайняті у сфері НДОКР мала наступний рейтинг: 1) Фінляндія – 7110 осіб на 1 млн. населення; 2) Ісландія – 6639 осіб; 3) Японія – 5321 осіб; 4) Швеція – 5186 осіб; 5) Норвегія – 4377 осіб; 6) США – 4099 осіб; 7) Сінгапур – 4052 осіб; 8) Швейцарія – 3592 осіб; 9) Російська Федерація – 3494 осіб; 10) Данія – 3476 осіб [8]. Цікаво, що чотири скандинавські країни входять у першу десятку країн інноваційного розвитку, що може служити моделлю і орієнтиром для України.

В зв'язку з цим у української еліти виникає переосмислити ультра ліберальні догми про не вартість втручання держави у господарську діяльність суб'єктів господарювання та вкладання державних коштів тільки

інфраструктурні проекти, а по прикладу скандинавських країн знайти стимули, включно з податковими, на розвиток інновацій і наукових досліджень. Тим більше, що в країні відсутній венчурний капітал. За моделлю що склалася, сировинна українська економіка приречена на відставання.

Досвід більшості країн ЄС, а також деяких країн Південно-Східної Азії переконливо доказує, що перехід національних економік на інноваційні алгоритми розвитку можливий і без наявності фундаментальної науки в країні. В глобальному світі науково – технічні результати легко переходять національні кордони, бізнес (в першу чергу високотехнологічний) має у своєму розпорядженні інструменти вільного перенесення знань із країни в країну у матеріальних і нематеріальних формах. Мова йде про прикладні знання, в першу чергу, що зафіксована в патентах і ноу-хау, які можуть бути безпосередньо використані у виробництві. Правила використання таких знань технологізовано, існують загальнодоступні системи і правила їх пошуку та купівлі. Інша ситуація з використанням знань в галузях, які на мейнстрімі сучасного прогресу, а також, що мають використання у військових цілях. Зрозуміло, що фундаментальні дослідження, особливо з використанням у військовій сфері можуть проводити тільки обмежена кількість країн, які є безумовними економічними лідерами. В таких випадках задача повинна вирішуватися шляхом створення привабливих умов інвестиційного клімату для залучення в економіку західних компаній, які мають досвід виробництва високотехнологічних конкурентних товарів.

Література

1. Денисенко М. П. Инновационное развитие общества на основе интеллектуального капитала / М. П. Денисенко // Научные записки. Серия «Экономика» – 2013 – Вып.23 – С. 15-19.

2. Самые дорогие бренды мира 2015 по версии Interbrand : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.management.com.ua/news/?id=1563>.

3. Рейтинг наиболее инновационных компаний мира : [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.management.com.ua/news/?id=1543>.

4. Цыбулев П. Интеллектуальный капитал – определяющий ресурс экономического роста / П. Цыбулев // Наука и инновации – 2008 – №3 – С. 61-62.

5. Гук Н. А. Усиление интеллектуальности труда и тенденции ее структурных изменений в Украине // Актуальные проблемы экономики. – 2011. – №2 (116). – С. 125-130.

6. Валовый внутренний продукт стран мира: статистические показатели // [Электронный ресурс]. – Вашингтон, США, 2015 г. – Режим доступа : <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTR>.

7. Чернецкий Ю. А. Мировая экономика. – М. : Эксмо, 2009. – 151 с.

8. Чернецкий Ю. А. Мировая экономика. – М. : Эксмо, 2009. – 150 с.

9. Сигуа Г., Дробязко А. Условия функционирования и развития национальных инновационных систем в странах Евросоюза, в Грузии и Украине // Доклад. XXVIII Киевский международный симпозиум по науковедению и истории науки «100-летие Национальной академии наук Украины: прошлое и современность» (Добровские чтения) / под редакцией Б. Патона, Б. Малинецкого / (Киев, 12–13 марта 2018 г.). Киев : Феникс, 2018. – С. 73-81.

УДК 330.341.1

Станасюк Н.С., д.е.н., доцент
Національний університет «Львівська політехніка»

ИНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ИННОВАЦІЙНІ КЛАСТЕРИ ЯК ОСНОВА СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ В ДЕРЖАВІ

Стратегічним пріоритетом держави в короткостроковій перспективі є перехід від відтворювального до інноваційного типу розвитку. За цих умов відбувається зміна чинників економічного зростання та як головні детермінанти